

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ на годину 4
фор., на по године 2 фор.За АУСТРО-УГАРСКУ БОС-
НУ и ХЕРЦЕГОВИНУ на год.
6 фор., на по год. 3 фор.За све остале земље годишње
30 фран. у валути, на по године
10 фран. у валути.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата шаље се коптаском
упутницом непосредно админи-
страцији „Гласа Црногораца“ на
Цетиње, а коме је наручије, г.
Церу Радаковићу, к. д. аген-
ту у Котор. Допис се шаље
уредништву. Рукописи се не вра-
ћају.За огласе плаћа се: за сваку
ријеч или за број од пет ријеч-
и по 2 новчића за први пут, а
на сваки даљи пут по 1 новчић.

ДВОРСКЕ И ДИПЛОМАТСКЕ ВЈЕСТИ.

— Њ. Кр. В. Господар повра-
тио се је јуче с Ријеке на Цетиње.— Г. Барон Кун од Куненфелда,
новонаменовани аустро угарски ми-
нистар-резидент на нашем Двору при-
мљен је данас у свечаној аудијенцији
од Њег. Кр. В. Господара, коме је
предао своја акредитивна писма.Г. Барона Кун допратио је
и отпратио у дворским колима двор-
ски маршал, г. А. Радовић. Про-
писано почаст оданала је једна чета
Стојеће војске, а војена музика сви-
рала је при доласку и поласку г.
министра аустријску химну.Г. Барон полани сјутра за
Атину, да доведе своју породицу.
За вријеме његова одсуства отпра-
вљаће послове овдашњи аустро-угар-
ски вице-консул г. Коломан од Канја.

ЦЕТИЊЕ, 16 јануара.

СЈЕВЕРО-АМЕРИКАНСКЕ ДРЖАВЕ ПРЕМА
РУСКО-ЈАПАНСКОМ СПОРУ.Ту недавно телеграф разносио
је вјест из Њу-Јорка, да је вашиг-
тонска влада, желећи очигледно
доказати своје одлучно ријешење,
да буде неутрална у руско-јапан-
ском спору, ријешила, да тако раз-
мјести своју флоту у Тихом океану,
како се не би ни Русија, ни Јапанау
дало повода, да могу мислити, да
Сјеве́ро-Америчка република нагиње
на једну или другу страну. Мало
за тијем телеграф је донио вјест, да
су Сједињене Државе изабрале Мани-
лау као абортну тачку за своју ази-
јатску флоту; а очекује се овдје дана
још неколико брвопловних кретања.Мјеста с којима су неване успо-
мене о славнијем дјелима нехотично
служе као извор, у коме као да се
освјежава и надахњује снага за нова
дјела. У Манилском пристану још није
угаснуло сјећање одсушног и јунач-
ког напада адмирала Девеја, који је
раврушио и спаљено мјесну дрвену
шпанску флоту, са које се момци
нијесу хтјели предати непријатељу,
који је и по броју и по особинама
надмоћнији био, него су претпостави-
ли за себо јуначку смрт. Одуше-
вљена араком те славне побједе, а
освјежена успоменом на њу, пише
„Н. Вре́мја“, сјеве́ро-америчка ази-
јатска флота спрема се, да се у
потпуности упути Кореји, према
ушћу Јалу-а, којему се најочиглед-
није може показати вашигтонска
неутралност. Такав избор може се на
први поглед показати као чудноват,
али се он даде лако објаснити тијем,
што, како изгледа, нигдје нијесу
тако увјерени у неизбјежност рата,
као у Вашингтону. Лондонски ли-
стови непрестано добијају телеграф-
ске вјести, да се је у томе смислу
вјасносно министар Хеј на потоњој
сједници вашигтонског министар-
ског савјета.По тијем истијем вјестима,
сјеве́ро-амерички министар ино-
страних дјела рачуна, да нема основа
оптимизма његовијех јевропскијех
колега, који мисле, као да се руско-
јапански конфликт може ријешити
мирно. Односно „добројех услуга“
што их нуде равни посредници ва-
мирно ријешење тога питања, мини-
стар Хеј изјаснио се је тако искрено,
да не може бити другаче. Те „мирнеуслуге“ морају се, по његовом ми-
шљењу, управо свести на то, да се
Јапан принуди на мир, али, преду-
жава даље америчански државни се-
кретар, вашигтонска влада неће
своју руку к томе принуђавању
приложити. Но толико је погодити,
зашто министар Хеј није до краја
изговорио што је желио наговорити,
т. ј., зашто није додао и то, да
Сједињене Државе не само неће
приложити своју руку к томе при-
нуђавању, него да не би могле допу-
стити ни то, да когод други то учини.
Он је то прећутао може бити и због
тога, што мучно да би се ко нашао,
да се прими тога неблагодарног
посла, који не би био кадар стално
неспоразум уклопити, него би само
привремено кризу отклонио.Тепико да се што може рећи
против тога. Тако је било увијек, а
тако ће бити и унапријед, то је нај-
боље оставити, да спор ријеше сами
они, који међу собом споре. Сваки
од њих најбоље зна к чему тежи,
што жели постићи и што је кадар
учинити. Сваки ће од њих сам и
платити, ако се у рачуну превари,
то према томе она страна која буде
побјеђена мари се до некле с онијем
што се избјећи не даде, и ако не
крије своју срдбу против побједитеља.И ето због тога баш Сједињене
Државе учиниће паметно, ако при-
макнувши своју флоту тако близу
будућем ратном попришту, буду
кадре уздржати се од сваког иску-
шења. Истина, у ово потоње мало
вјерују и сами суграђани председ-
ника Рузвелта, и тек незнатан број
америчанске штампе исказује миш-
љење, да председник игра опасну
игру и да је он опасан патриот;
већина пак заноси се примамљивом
перспективом политике свјетског зах-
вата, којом се понајвише заноси ју-
нак кубанског рата. Но, заврнује
„Н. Вре́мја“, ако Русија буде су-
ђено да се развара у пријатељству
Сједињенијех Држава, она ће се
тепешити бар тијем, што ће у њима
наћи непријатеља отвореног и искре-
ног. Такав пак отворени непријатељ
бољи је увијек, него ли непријатељ
тајни и подмукли.

ИТАЛИЈА И СЛОВЕНИ

Руски лист „Новоје Вре́мја“ до-
нио је у једноме од потоњих сво-
јијех бројева чланаке о зближењу
Италије и Словена, у коме се у
главном говори ово:Сваки пут, кад смо имали при-
лике говорити о Италији, увијек смо
исказивали наше симпатије према
новој струји у италијанској спољаш-
њој политици, под утицајем које
Италија се мало по мало почиње осло-
бођавати од верига тројног савеза.
Тај нови утицај најјаче се показао
у успостављању добријех односа
према Француској, што је много
припомогло, да се подигне углед Ита-
лије, као независног фактора, на Сре-
диземном мору и његовијем обалама.Побољшање економског и фина-
сијског стања Италије, које се раз-
вијало упоредо с независношћу у
спољашњој политици, ми смо такође
пратили с искреним симпатијама. Но
желећи Италији успјеха у томе прав-
цу, ми смо више пута показали на-
то, да би у њеном интересу било,
да се коначно ослободи од инглескогутицаја и да изађе из оног стања,
које је давало Инглеској прилике, да
у прилог својих интереса експлоа-
тира снагу Италије у Источној
Африци. Много би корисније, по
нашем мишљењу, ва Италију било,
да прибере ту своју снагу, те да
спрема земљиште, да би се могла
боље користовати будућим догађа-
јима у своме ближем сусједству.С ову стану Јадранског мора
интереси Италије не стоје баш у
таквој супротности с интересима Сло-
вена, као што се то многијема чини;
а ако се још сјетимо и тога, ко се
може јавити овамо мјесто Аустрије,
онда се интереси Италије и Словена
могу показати баш као истовјетни.
Ако би ико могао заједно са Слове-
нима помислити о томе, да би тре-
бало створити преграду њемачкој
навали на Балкан, ако би ико могао
доћи до увјерења, да се треба заједно
са Словенима постарати о томе, да
се Јадранско море не претвори у
Јужно-њемачко, то би доста била
Италија. Она, која се је ослободила
од клерикалних католичких веза; она,
која је ступила у сродство с нај-
племенијим словенским племеном,
самом је судбом одређена, да прими
учаšће у дјелу ослобођења онога
дијела Словена на Балкану, који
још ослобођен није, и то како од
онога ига, којему су већ дани из-
бројани, тако и од ига пангерманизма,
који се спрема, да прво ваступи.Италија није тако опасна за
Словене, као што су опасни Тевтони;
она не само да није заражена антро-
профитом према Словенима, но, на-
против, она је искрено склоњена, да
призна њихова народна права и ор-
ганизацију. Да напоменемо увједно
случај, који се је недавно догодио у
Атини, гдје се је професор Кавалис,
председник нацијелног друштва,
руководио у грчкој штампи онијем
јавнијем нападом против италијан-
ског посланика сињора Силвестре-
ли-ја за то, што је овај потоњи при-
стољошким одређивањима доказивао,
да је словенски елемент и онамо,
гдје би Грци желили видјети само
Грке, па ма ти Грци баш били и
Словени. У колико је то отериће
аустро-грчких интрига било непри-
јатно онијема, који у потаји кују
окове за Словене, може се судити
по оној узрујаности, што је тај ин-
цидент проузроковао у Атини. Ко-
лико се пак у другој пријестоници
даје, значаја агитацији у корист
италијанско-словенског зближења,
може се судити по томе, како се та
агитација оданва на аустро-чешке
односе: ако је вјеровати италијан-
ском листу „Tribuna“, аустријски
Њемци готови су, да уступе наци-
оналним захтјевима Чеха и Мора-
ваца, тек да могу концентрисати
своју снагу против италијанско-сло-
венског покрета. То је у неку руку
јасан доказ, какав важан значај има
тај покрет и то зближење.

ПОЛИТИЧКЕ ВЈЕСТИ.

Њемачка. У њемачкој југо-западној
Африци побунило се једно тамошње јако
урођеничко племе, звано Хереро. Та побу-
на потијече већ од неколико недеља и
њој у почетку није придаван никакав зна-
чај, јер се рачунало, да ће бити, довољна
тамошња њемачка војска, која броји једва
1000 људи, да сваки покрет у кавци
угуши. Међутим, устанак је за кратковријеме узео врло опасне размјере, тако
опасне, да је Њемачка принуђена, да
шаље чете у југозападну Африку, да би
заштитила бијело, њемачко становништво
од нападаја овог дивљачког племена. О
том устанку било је 5. ов мј. ријечи у
њемачком парламенту и сам грф Билон,
дајући кући обавјештења о тој ствари,
изјавио је, да је положај врло опасан.
Рекао је, да је тај устанак веома штетно
плодове истрајности и марљивости једног
деценија. Обећао је да ће влада послати
одмах појачања, да се заштите Њемци,
који има у тој колонији преко 3000.
Племе Хереро броји 65.000 глава, а при-
д тога наоружано је Мартиника и колонијал-
ним пушкама те се мисли, да ће Њемачка
имати великих мука докле овај устан-
ак савлада Њемачкој дипломатији није нај-
милије ово изненађење, нарочито гал, када
предстоје крупни догађаји на блиском и
далеком Истоку.Још се право не зна, која је био не-
посредни повод овом устанку. Мисли се,
а и највероватније је, да су у тај помет
умишљани инглески прати који би ради
да Њемачку увуку у тачки колонијални
рат у Африци. Јер а ако се Њемачка у
руско-јапанском спору држи строго неу-
трално, ипак би Инглеској нешто мање
било, да се Њемачка заплете у Африци,
па да се у одлучном часу њена ријеч у
Источној Азији никако не чује. Све ово су
до душе нагађања, али прв познатој дуо-
личној инглеској политици лако је могу-
ће, да је то ванто тако.Чудновато изгледа, да Њемци у ју-
гозападној Африци до потоњег часа ништа
нијесу знали о предстојећем устанку. Ње-
мачки гарнизон у Свакошунду, главном
мјесту тамошње њемачке колоније, остао је
чак и без топова, који су послати у Ње-
мачку на поправку. Таква небрижљивост
могла би бити од тешких последица за
њемачку колонију у Африци. Истина, Ње-
мачка шаље појачања у Африку, али та
појачања могу стићи у Свакошунд тек
свршетком овог мјесеца, па је велико па-
тање, хоће ли се до тада моћи одржати
њемачка колонија против дивљих побу-
њеника? У томе и лежи она велика
опасност, коју је Билон у њемачком пар-
ламенту нагласио, и ко зна, да овај за-
сада мали устанак не уроди великим ко-
лонијалним ратом, који би стојао Јевропу
и доста крви и доста новаца!Инглеска. Инглеска влада изнијела
је на јавност нову плаву књигу о маке-
донском питању. Најважније што се из
ње очевидно види, то је: да Инглеска
влада одсудно симпатизира Бугарима. Ин-
глески је посланик у Цариграду енергично
код Султана настојавао, да се непосредно
с Бугарском споразумије, како да се Ма-
кедонија умири. Кад су Русија и Аустрија
замолиле све друге силе, да им се при-
друже у наваљивању на бугарску владу,
да не наваљива Турску својим оружјањем,
Инглеска је најавила да пристаје да савје-
тује бугарску владу да буде паметна, али
да не пристаје да се на њу врши прити-
сак или предузима каква принудна мјера.
Има повише таквих доказа о томе, да је
Инглеска на страни Бугара.Односно улоге Инглеске у руско-
јапанском спору, г. Чед Мјатјовић пише
из Лондона у „Трговинском Гласнику“,
да Инглеска у пркос подвођењу са стране
руских листова, као да она испод руке
дражи Јапан на рат, једнако савјетује уми-
реност у захтјевима јапанским и помир-
љивост у Лондону влада опште увјерење
да, ако дође до рата између Русије и Ја-
пана, Инглеска ће се, прије или после, у
тај рат увући, а после рата с Бурима,
који је њу стао само у новцу скоро пет
хиљада милијуна франака и показао јој
слабост њене војне организације, Ингле-
ској се не иде ни у какав рат. Органи-
старе конзервативне партије, истина, нава-
љују на владу и на народ, да је боље да
се сад одмах изјави, да ће Инглеска по-
магати Јапану одмах од првог дана рата.
Али већина јавног мњења није за такву
политику, него мисли да треба покушати
да се Јапан одврати од рата, те ако се у
томе не успије, онда треба пустити Јапан
нека се сам бори; али ако би Русија са-
трла јапанску војску и јапанску флоту,
онда треба Инглеска да жртвује све, да
свога савезника од пропрати спасе. Ово
ће по свој прилици тако и бити. Држи се
и овдје, да би на крају краја Русија побје-

дига Јапан, али да би се у тој борби тако истрошила, да не би смјела примити рат с Великом Британијом, те би онда ова била у стању да диктира мир пазећу Русије и Јапана, од прилике онако, како је то било последице Сан-Стефанског уговора, а на конгресу у Берлину. Ови су загледи тако вјероватни, да пријатељи Русије, а нарочито Француска, наваљују у Петрограду да се, ма и са неким жртвама, рат изјегне. Кажу да су Инглеска и Француска заједнички прије дваје недјеље чиниле корака код руске и код јапанске владе, да се једним заједничким компромисом рат изјегне. А од ово неколико дана по клубовима се говори, да је Краљ Едуард писао сестрићу своје жене, Цару Николају II-ом, једно врло дугачко и пријатељско писмо, у коме му је наложио, зашто је бат са саму Русију боље, да учини неке концесије Јапану, па да се рат изјегне. Овдје се много удају у утисак који ће то писмо на Цара учинити, те се — бар у највишим круговима — још никакко не надушта нада, да ће се ипак мир одржати.

Француска. У потоњем броју јавили смо на овом мјесту, како су монархистичко-клерикалци посланици у француској комори покушали, да на један веома нипак начин оборе Комбол кабинет, који им је кошт у грлу. Реакционари су ударили у велика јавна, како Комб и његови другови вадају отаџбину, јер прогоне људе, који раде на „реваншу“. Ријеч је о проферирану абата Делсора, који је њемачки поданик, па чак и посланик у њемачком парламенту. Одговор, који је Б. о. м. дао Комб иа Дулорелу и Риботу интерпелацију, поразно је реакционара. Комб је несумњивим доказима утврдио, да је абат Делсор радио не на Француску, него против ње. Он је припадао католичкој странци њемачког центрума и гласао је за све војничке кредите, дакле помагао је јачање њемачке војске. Осим тога у листу „Фолксфрајнд“ писао је чланке, у којима се најважнијим изразима гди француска влада, комора и сенат. Извесен је један префектор извјештај, да је он преносио клерикалну агитацију у Француску Лотривину. Кад је влада затворила капелу у Лиону, због тога што се из ње ширио њемачки језик, дошао је Делсор у Лион, да држи предавање против тога затварања, због чега га је префектор проферирао. Овај извјештај министра председника Комба примила је комора с одобравањем, те тако су осуђени покушаји реакције, да обори слободомисли Комбол кабинет.

Књижевност, умјетност и просвјета.

Почетак периодичне књижевности у Срба. О овом најважном књижевном питању доноси „Србобран“ из пера г. проф. Тих. Остојића овај занимљиви чланак:

Прва српска а и јужнословенска периодична књига изашла је 1768 године у Мједима под насловом „Славеносерпски Магацин т. ј. сабрање разних сочинених и преводних књига и увеселију служашки“. У предговору се вели, како се њих тројица састаше, не каже се која ни гдје, поваше Бога у помоћ, одлучише да без икакве своје користи издају периодични часопис. У њему ће се прибирати и издавати оригинални и преведени чланци о разним предметима: ја географије, ја вјероисповијести, ја морала, ја историје, о практичним пословима, као што су домаћа економија, трговина, занати; даље, о умјет-

ностима, као што су архитектура, музика, сликарство и вајарство. Биће, вели се у предговору, и белетристичких ствари „на нашем и русијском језику“, а осим тога и „извјестија о учених дјелах“.

Издавачи се не удају само у се; него очекују помоћ и од других књижевника. Особито ће стећи заслугу они који буду „изискивати и испитивати древности сербског народа“. По упутству издавача податке за српску историју треба тражити у туђим писцима и у српским рукописима. У „Магацин“ се неће пуштати личне препирке, али ко би хтио понијети своје мисли о појединим чланцима, радио ће их издавачи штампати. У свакој сисци „Магацина“ биће шест табела, шест тихих свезака ће чинити један том, који ће добити свој регистар (преглед садржине).

Оволико донајемо о програму и аранжману првог српског часописа из предговора или „Предисловија“.

Иа „Предисловија“ се могу сазнати и побуде и смјер издавача овога „Магацина“. Идеје које покрећу ове људе, тако су напредне за своје доба, да је вриједно да се с њима упознамо. Програм овога часописа није само пул, него би се рећи потпуно, него и савремен.

Тежњу за просвјетом налазимо од велике наше сеобе под патријархом Арсенијем Првојавићем код многих наших људи, особито у митрополитату, али је та тежња била доста скучена и неодољива; вођама се ограничили на циглу црковност и читање црковних књига.

У „Магацину“ је видик много шире. Овдје се упућује на примјер остале Јевропе (можда први пут у нас!), са симпатичном се прати покрет у философији, науци и књижевности. „Садашњи њиок, тако се поклања Предисловије, као је Јевропа толико мудрих људи, колико их нијесу имали сви досадашњи. Благо садашњем човјечанском роду! Па што је још више, ти људи није-су самољубиви, они хоће да своје знање подијеле с другима. То доказују толике Академије Наука у срећној Јевропи, а још више мнозина преиудро састављених и штампаних књига“. Програм Магацина ја-сно показује, да су издавачи му анали за савремене покрете у Јевропи и познавали књижевност и науку.

Овдје је први пут јасно исказана мисао, да *интелигенција треба да образује најшире слојеве народа и да том образовању треба да послужи и књижевност*. Али да би књижевност то могла, веде издавачи, мора се она отрести своје средовјечне неспретности и једностраности. И том схватању се издавачи Магацина очитују као ученици Запада и рационалног XVIII. вијека. Прије су се, веде, писале велике књиге о једном предмету, и по више тихих књига, сада се пише кратко и што простије, да би их сваки могао разумјети, јер се књижевници брину не само о својој слави, него и о користи ближњег. Али то још није доста. Сада се издају зборници, у којима има чланака о свима предметима, да би свако нашао у њима оно што ће му користити. Треба, наглашују издавачи Магацина, у малој књизи писати о разним стварима, а не у великој о једној ствари. Тако ће се разбудити интерес за читање.

С тога се књиге морају писати *народним језиком*. И ово начело је први пут изречено у Магацину. Досад су се, веде, издавачи у предисловију, књиге издавале на латинском језику „којега кромје учених или у том особљено учашних се, други нитко разумјети не мога“. Сад се употребљава, „сопствени“ језик. Књиге које могу бити корисне цијелом народу и сва-

ком понаособ сада се пишу и штапају у Њемачкој њемачки, у Француској француски, у Инглеској инглески, у Русији руски, једном ријечју, сваки народ има књиге на језику којим се говори.

Издавачи Магацина како су у теорији говорили, трудили су се да тако и раде. Заста је језик свугдје народни, истинити је првенах и руских ријечи и облика, али онда, кад не бјеше српске школе нити српске граматике ни рјечника, језик није могао бити бољи.

Још једну важну страну Магацина треба истакнути. На крају ове прве свеске има одјељак „Извјестија о учених дјелах“. У приступу се овога одјељка напомиње, како остали јевропски народи и друштва вадају учене новине и журнале, у којима се доноси извјештаји о научним пословима, особито о корисним књигама. Срби, на жалост, тако то немају, та им ни извјештаји нијесу од потребе. Срби имају од природе дара и за науку, само се о тој нико не брине. Магацин ће почети. Доносије реферате о неколиким књигама за омладину, које су прошлога лѐта изашле. Затим долазе прикази на пет школских књига, и ово су *први прикази и оцјене у нашој књижевности*.

Валина је цггата, што је Магацин на првој свесци и остао. Чини се да су издавачи нешто поранили са својим идејама. 1768. г. не бјеше још довољно људи у нас, који би их могли схватити. По савременом схватању аdataк тадашњих школа бјеше, да ученике науче читати, како би тако стекли подобност да читају Св. Писмо и црквене књиге, та да познају Закон Божији. Кад се сјетио, да је карловачка школа (наглавији тада извод на обраћање народе интелигенције) у првом реду требала да спреми свептенике, онда је такав аdataк још разумљивији. Према том аdataку бјеше удешена и наставна основа, а према основи и школске књиге. Главан предмет бјеше богословље; ученик требаше да научи догмате, обреде и начела хришћанског морала. Метод учења бјеше веома примитиван: све се учило на изуст, све се меморирало, а мало разумијевало. За интелигенцију која је излазила из таквих школа, бјеху идеје у Магацину нешто нескватулно и неварљиво, а можда и сувишно и непотребно. Али се тим рељефије истичу ове идеје на савременој повадници. Издавачи Магацина су праве претече Доситеје. Главне мисли њихове ће Доситеј у својим књигама дубље духовитије и опширније протумачити.

Рад Орфелинов на књижевности пада у године 1767—1768. Штапао је око 19 дјела, која су по садржини веома разноврсна. Има белетристичких, богословских, историјских, школских, економских дјела, календара и часопис, „Магацин“. Највише има књига за школу: овамо иде латински и словенски буквар, латинска читанка, прописи за лијепо писање и мапе географске. У почетку својега књижевног рада Орфелин писао је стихове. Године 1772 издао је „Житије Петра Великог“ у двије књиге, украсио га многим својим сликама и посветио руској царици Екатијрини II. У економску струку иде његов „Искусни подрумар“, који је чак и 1835 год. изашао у четвртом издању.

У I. свесци Магацина су већином чланци о васпитању. На првом је мјесту прештампан чланак Теофана Проктовића, архиепископа новгородског, (знаменитог црквеног радника и књижевника и помагача Петра Великог) о религиозном васпитању омладине; а штампан је у оригиналном словено-руском језику. Има, даље, неколико епиграма у стиховима и један сонет.

Покретач Магацина бјеше *Захарија Орфелин*. Ко су други два помагача му, не зна се. Орфелин бјеше бистра глава, свезналица, али веома несталан и ексцентричан човјек. Он је најплоднији и најдаровитији књижевник овога доба. У почетку бјеше учитељ, последије га наваљемо као канцелисту код митрополита Ненадовића, за тим оде у Млетке те је радио у штампарији српској, коју је основао 1758 год. Грк Димитрије Теодосије Напошљетку се Орфелин оди изучавању сликарства и резања у бакру, и у том је дотле доћерао, да га изабраше и за члана умјетничке академије у Бечу. Неко вријеме се послаје у великој сиротињи потезао по манастирима фршкогорским. Бољи му дани синусе, кад га, на препоруку бачког епископа Мојсеја, бечки штампар Курцбек прими за коректора. Курцбек бјеше јако задовољан с њим; хвали га, да је поштен и ваљан, вриједан и радан, и жаљаше само, што му није којом срећом, прије десет година дошао. Али у Бечу пропулје Захарија крв и врати се болан пребодан у Нови Сад. Овдје на владичанском добру Сајову умре овај чудни човјек (1785) у највећој сиротињи као последије и многи наши радници, који су од пера живјели.

Год. 1783 издао је „*Вјесни Календар*“. Осим чисто календарских ствари има у овој поведици књизи мала физикална географија, астрономија, метеорологија и физика, а на крају доста опширна црквена историја и онда чланак „О сербским владјетелјех“, у којем је у кратко испрљена српска историја Павла Јулиана (изашла је 1765 г., а бјеше до Рајнхове историје најважније дјело за повнање српске историје у цјелини). Као што се види, на 266 страна је Орфелин говорио о многим и разноврсним стварима. У своје вријеме бјеше овај календар читана рианица знања. Орфелин је први који је код нас у XVIII. вијеку писао физику и бавио се природним наукама.

Као што се види, бјеше то даровит и веома напредан човјек. Али је његово вријеме било тако оскудно у просвјетним радницама сваке врсте, да су тога и виче несталног човјека прилике, а и невоља, одвицале на и различитија поља. Ипак је он урадио и много и доста доброта. Свака његов рад показује тежњу, да се Срби изнуку на оне оријенталне зачмалоности и да се у просвјети изједначе са западним народима. У томе је Орфелин непосредни претеча Доситеја Обрадовића. А његов „Магацин“ од 1768 год. је управо опшалоно предузеће у српској и хрватској књижевности.

О поријеклу Бранка Радичевића и његовој појезији. Написао и обједодано Л. Р. П. Прештампан на „Дневни Листа“. Дубровник. Српска Дубровачка Штампарија А. Пасарића 1903. Страна 43. Цијена? Према обећању у прошлом броју, ово да проговоримо коју више о књизи под горњијем насловом. — Сепаратизам као да је урођен човјеку. Свако себи вуче. Па као што се индивидуална јавља својом свачиошћу тако тини: породица, браство, село, племе, нахија, област покрајина народ... То су конкретични кругови, у којима је индивидуална најмања. *Бранко Радичевић* је Србин и то је рецимо доста за све Србе, ма гдје они били. Тако би требало да је, али ипак не можемо порећи примјену оне народне алегорије: „ближе је кошуља но гуњина“. Ето што ми је до тога, али ја би баш волио да је Бранко из мог села!.. Дошљедно томе натурило се било праже више њих, да се отимљу о то: одкле је Бранково поријекло с очеве му стране. О томе постоји читав литература и Л. Р. П. ставио је себи у задатак да сумира оно

ЛИСТАК.

ЈЕЛЕНА ИТАЛИЈАНСКА КРАЉИЦА.

Познати француски књижевник и новинар, Жан Карер, штапао је прошле године у ројалистичком листу „Le Soleil“ опис Краљице Јелене. Други пак француски новинар, Жан де Бонфон, којега рачунају за једног од најбољих познавалаца Италије међу француским журналистима, приликом очекивања посјете италијанског краљевског пара у Паризу, дошло је у листу „Journal“ у чланак под насловом „La Reine Elena“.

И један и други од ових чланака пртају нам племените особине данашње италијанске Краљице, те их и ми, по преводу „Штампан“ пружамо нашим читаоцима, да виде, како западни свијет суди о бишћој пригорској принцези.

Карер пише:

Млада пригорска принцеза Јелена веома је оригинална и особита личност међу јевропским принцезама и владаркама. Њено брао узвишење на прјесто расуло је од једанпут по свијету њене фотографије и гравире тако, да би данас било излитно описивати, како она изгледа.

Али њена морална и интимна ситуација готово је непозната, из два разлога:

Прво, с тога што се је свијет о тој сасвим слабуљавој (!) младој жени, која је у тишини, далеко од свијета, живјела у пространој палати у Каподимонте, — мало занимао, док је била само млада принцеза од Неапоља (жена престолонаследника италијанског), и док добро здравље краља Умберта није давало нагледа на његов скорп свршетак. Утицај, који је око себе пирила краљица Маргарита, оставио је куглућу Пригорку Јелену, у ај сјенак, који се је у осталом, њој допадао.

Други разлог наводи се у самом карактеру младе краљице, карактеру који, на први поглед, изгледа без маркантних црта, а који, у ствари, кад га човјек пажљиво испитује, добија fine рељефе и привлачне благости, као оне ријетке античке медаље у италијанским музејима, које, скривене иза скуповјених статуа, изгледају као да су вољне показати се само најотмијенијем свјетлу.

Рећи о краљици Јелени да је добра, етидљива, њојна и мила, просто одјенена, скромна у разговору, аначио би тврдити да је небо једног прилетњег јутра весело на Тосканском заливу или да је Соренте, у мјесецу мају, сасвим мирисао од пенјења. То су ствари прете и очевидне за свакога.

Али, ова прва својства, лако пријетна, само су спољни изглед њене природе. Ма како да су те кратке врлине пуне дражи, ипак су, на крају, само вр-

лине једне добро васпитане грађанке и саме собом не би биле ништа, чиме би се млада владарка Италије могла одликовати од осталих.

Та стварна скромност и та привидна етидљивост не долазе ни од непознавања живота, ни од плашљивости духа, њој су уврск потпуна влада над самим собом и тражењем савршенства у свакој ствари, што чини да млада владарка непрестано научава себе, да не би гријешила. Она више воли куглати него погријешити.

Тако краљица Италије не говори никад талијански на двору. Одгојена у француском духу, она увијек говори нашим језиком, чије све финоће познаје пијела њена околина.

Међутим, она пажљиво учи талијански, чита га тачно и могла би се на њему споразумијевати.

Али, када ју је, једнога дана, једна од њених дворских госпођа понјано упитала: зашто се не одлучи да говори народним језиком? она је одговорила:

— Још не; нијесам довољно сигурна у своје ријечи, да не би падала какву бесмислицу. А за нас, бесмислице су државна погрешка.

Краљица много чита француске пасце. Од повијих она нарочито воли цјеснице и наслађава се Алфред де Мисе-ом поред кога стања Коле-а и Лоти-а, јер она овога посљедњег сматра за цјесница и ако је он писао само у прози.

Једнога дана, док је била неапољска принцеза (престолонаследница), приликом једног сједника у Каподимонту разговарала је интимно с младим госпођама и племићима о француској појезији.

— Кога више волите, питала је она једнога племића, Мисе-а или Коле-а?

— Мисе-а. Величанство, неспорно.

— А! рече принцеза мало збуњена, међутим кажу ми да извјесни више воле Франсо-а Коле-а.

И сувише млада да да лично мишљење, — тада још није имала двадесет година — она се је плашљиво крила за туђи укус.

* * *

Али ма колика да је била њениа тежња за учењем, њена најмилија забава у младости била је спорт. Она је још и данас, да се послужим инглеском ријечју неустрашљива „Sportswoman“ и ни веслање, ни лов, ни јахање, ни модерни велосипед немају за њу ни најмање тајне.

Она се занима поменутиим спортовима у друштву са самим Краљем. Данас, међутим, владачке дужности, прописи дворског церемонијала, спречавају Виктора Емануила III. да с Краљицом прави излете онако често, као док је био престолонаследник.

Али, у Неапољу, виђали су их с качкетама у широком панталонама, као год дућаније у петњи.

Једнога дана, међутим, пошто је престолонаследник био спријечен, она направи

што је о томе написало и држи странку г. Ф. Радичевићу, родом Зећанину, који се борио у доба преноса Бранкових костију из Беча на Стражилово, да докаже, о је Бранко од зетских Радичевића, измијењујући нешто мало Бранково родословље онакво какво га је г. Радичевић изио. На име; Филип Радичевић поставља овакву схему: Петар Радичевић бјеше из Зете убијен предходно два Турчина, па иде у Црмницу и одатле у Буду, гдје му се роде синови: Андрија и Алекса. Андрија доцније пријеђе у Котор, гдје роди сина Ника, који је и призвао г. Филипу ову породичну историју, а Алекса отиде у Шибеник, за тим у Сарајево, па у Травник, послје у Славонију па у Нови Сад, гдје му се роде синови: Тодор отац Бранков и Стеван доцнији министар пресвјете у Србији. Л. Р. П. наводи, да је ово излагање г. Радичевића примљено као истинито са више страна и да су то у јавности манифестовали многи писци као Др. Л. Костић, Драг. Илић и др., али из је било, која су и супротно доказивали. Тако Р. Михаиловић тврди, да је поријекло Бранково негдје из Петровградске пуковније, Љубомир Суботић да је из Бољевца, а Милош Стејчић тврди само да је дјед Бранков Алекса рођен у Бољевцу допуштајући, да је могуће да му је поријекло баш из Зете. Л. Р. П. потврде оне, која поричу да је Бранково поријекло из Зете и успјешно доводи у склад изводе Радичевићеве и Стејчићеве и овако поправља г. Радичевићеву схему Бранкова родословља. Петар Радичевић бјеше из Зете и као убица двојице Турака зулумчара отиде у Црмницу, па послје у Буду, гдје му се роде синови: Андрија дјед доцније которског синовица Ника Радичевића и прајед Бранков којем се мије име записало. (Није дакле то Алекса као што каже г. Ф. Радичевић). Овај по имену не запамти Радичевић отишао је доцније прво у Шибеник, па у Сарајево, Травник, у Славонију и најпослије у Бољевац, гдје му се родио син Алекса, који је имао синове: Тодора, оца Бранкова, и Стевана, доцније србјанског министра.

Л. Р. П. лијепо оперише с аргументима које у књизи наводи, те нас сабиљно поткрепљује у увјерењу, које смо раније стекли, читајући сву преширку о Бранкову поријеклу, а то, да је Бранко поријеклом војисца Зећанин и не можемо да не пребацимо, ако ником а о то писцима оми неколика убијеница за изучавање српске књижевности у средњој школи, што се тако лако занемарује и меће да се изразе онако како желим и сами мисле, а то је, да је Бранково поријекло по оцу из Зете.

Нећемо пропустити да овдје не напменемо један чланак г. Ж. Драговића што је раније изишло у *Књижевном Листу*, који је чланак врло карактеристичан за оцјену тога, одакле је Бранково поријекло. Др. Л. Костић говори о раније на једном мјесту о Бранковим pjesмама, пребацује pjesнику, што је у једној pjesми топовни грм наавао дубом, износили то као бесмислицу, а г. Драговић у реченом чланку доказује, како Зећанин сако дебело дрвета, односно живо дрво, зову дуб, тако да кажу имам три дуби мурава, два дуба смокова и т. д. и на основу тога изводи закључак, да се у Бранковој породици чак до њега задржало зетских провинцијализма, који су му у pjesничкој инспирацији долазили под перо. Ово је такви аргумент у прилог твђења да је Бранко поријеклом Зећанин, да га, држимо, нико не може омаловажити.

И у првом дијелу ово књижице писац удара у жипе глорификација Бранковој

један излет сама, а о томе га не извјести. Баш у тренутку, кад је, при повратку у Вашингтон, окретао једном јаким завојницом, точак се склизла крајем једне алеје, која тек што је била залијена и принеца падне у блато.

Притрче јој у помоћ; али будућа Краљица Италије бијаше се већ дигла и пођаше руком свој велосипед, брижна да извјесне ларму да је не би корили.

То је било узалуд. Престолонаследник, узнемирен, бјеше сисао и сурио је под степеницама. Срећан што је види потпуно здраву, али још узбуђен од страха која га је био обузео, он јој пола у шали, пола у збиљ пребаца, што је сама пала зила.

— Видиш, додаде јој, сва си каљави. Како можеш тако прљави проћи главним степеницама.

— Сасвим, рече принцеа, постиђена. И поче се споредним степеницама, које служе за пролаз послуге.

То поштовање које Краљица одаје Краљу једна је од битних црта њенога карактера.

Она је одрасла у црногорским планинама, у којима је овај мали, витешки народ очувао јак и строге традиције старих властелинских породица. Била сељанка, била краљица, муж је господар и његова је ријеч закон.

Имеђу осталих ствари она зна да Краљ не воли ласкања.

поезији, а то већ опширније чини у другом дијелу, гдје је једино и ријеч о томе — ту се готово докињотски држи Бранков pjesнички рад управо не знамо од кога. По нашем мишљењу овај други дио књиже писца је могао слободно изоставити и ограничити се искључиво на расправљање о поријеклу Бранкову, јер је његово перо, по свему се види, слабакко онда било (можда данас није, јер је садржина ове књиже подавно изашла у *Дн. Листу*). За критиковање Бранкова рада потребан је њему парнак, књижевни естетичар, а Л. Р. П. види се да пише ову књижицу као почетник на перу (а да и не говоримо о том, у колико је он могао опцијени Бранкову поезију), сами стил његов у писању преставља га за тек једва писмома човјека, за особу која, како рече г. М. Цар на једном мјесту, — тек може приказати глагол за именицу.

Но ипак види се да је Л. Р. П. обожавао Бранков, па му овај друга дво књиже и личи на неко религијско исповљање осјећања премз идолу и када се као такав узме, ни он не може бити богатолисан, као што би требало да буде по његовој критичко-литерарној вриједности.

Цетиње.

Xaverius.

ДОМАЋЕ ВЈЕСТИ

Цетиње, 17 јануара

(Годишњи парастос). Данас на дан смрти В. Петра Вукотића одржата је у манастирској цркви заупокојена литургија с парастосом. Чинодјествовао је Високопресвјетени Митрополит г. Митрофан са мјесним свештенством, а присуствовали су: Њ. Кр. В. Господар, наши министри и великодостојници и велики број грађанства.

(Светоаванска прослава). Као што смо у прошлом броју јавили прослављен овдје и ове године дан св. Саве на највеће чанаји јачин. Свечаност је текла овако:

У уторник 13. о. м., на два сата послје подне била је у „Зетском Дому“ г. нерална проба забаве, коју су приредила паша дјеца мушке и женске основне школе, радничке школе К. Ј. Јосаде и „Дјечијег Сада“ В. К. Милице Никољевице. Ова проба држата је због тога, да би и дјечији родитељи могли тем приликом забави присуствовати, јер је главна забавна одређена била само за школску дјецу и лица која стоје у непосредној вези са школом.

У вече тога истога дана, давала је у „Зетском Дому“ наша Богословско-Учитељска школа и Гимназија свечану забаву, која је како одабраном програмом, тако и извађањем свако поједине тачке истог, испала на опште задовољство присутне публике, а то се је задовољство изражавало у непрестаном плескању и одобравању, и у оном лијепог расположењу, које је у публици изадало тјетам цијеле забаве. Присутна тој забави публика великодушно се је одавила оној племенитој цијели, којој је ова забавна намијењена била, чим је и заслужила, да јој се исказе особита захвалност и признање.

Потоња тачка програма, жива слика „Косовка дјевојка“, којој је предходило пјезвање уз гусле одвојене народне пјесме, тако је изведена, да је управо занцијела све присутне, те се је морала у неколико пута поново понављати.

На сами дан св. Саве у 10¹/₂ сати одржата је у овдашњој мушкој основној школи обична прсвена свечаност са водоосвећењем. Чинодјествовао је Високопрео

Једне вечери, послје вечере, престолонаследник и позвани великодостојници бјеху отишли у салон за пушење, а госпође бјеху остале саме око црпнице Јелене. Једна од дворских госпођа, која није била издана познатама и коју је принцеа тога ради цијенила, разговарала је с њом у једном углу. Војвоткина од Х... опаз, разговарајући, косе принцеа Јелене, ванредне мекоте и сјаја и једину њену кокетерију.

— Ох! ала су дивне ваше косе, као таласи, Височанство, рече инстинктивно г-ђа од Х..., и како су лијепо зачешљане!

Принцеа поцрвје од задовољства, али не одговори ништа, знајући да њен муж не воли да она потпомаже ласкање.

Ипак, како је знала да је г-ђа од Х... веома некренна и како је видјела колко јој је тешко пало што јој није одговорила, принцеа јој, у тренутку кад су устали да изађу из салона, дошавше на уво:

— Хвала вам за моју косу.

И тако принцеа се љубазно одужи г-ђа од Х..., а мужу се свом само у пола замјери.

Али њихови односи, по спољном изгледу строги, облажени су узајамном љубављу, која изненађује и задивљава цио народ.

(Наставиће се).

свештени митрополит г. Митрофан са мјесним свештенством, у присуству много отмијеног чиновништва и грађанства са госпођама; иза тога су мушка и женска дјеца отијавала светосавску химну и више других патриотичких pjesама највијенично с декламацијама.

Истог дана у 2 сата послје подне одржале су основне школе своју свечану забаву, која је, као што рекосмо, нарочито за дјецу приређена била. Поред у сваком погледу одлично изведеног програма, овдје су особиту пажњу обратила на себе мала дјеца из „Дјечијег Сада“, што нам јасно показује од колике је важности за наш подмладак ова племенита устава, као и то, што може да учини добра пажња и паметно руковођење и са овом ситном нејачи.

Како за приређивање, тако и за извођење ове основношколске забаве има се на првом мјесту благодарити Начелници овдашњег Дјевојачког Института, г. С. П. Мертваго, којој је повјерен и надзор, како над осн. женском и радничком школом, тако и над Дјечијим Садам и која ни ове године није пропустила да угости ову малу публику, у чему јој је и наша Управа Општине у неколико у помоћ притекла.

Поред живе слике „Косовке дјевојке“, приказана је на овој забави и друга жива слика, лијепа алегорија „Знање је свјетлост, а знање је моћ“, која је као год и прва изашла изванредно лијепо.

(Из Друштва за потпомагање заната и трговине у Црној Гори). Госпођице Н. Н. скупиле су о Новој Години и благајни друштвеној предаде *крума* 16. — као прилог скупљен од оне господе посјетилаца, која им честита нову 1904. годину. — Госпођицама Н. Н. од стране Управе друштвене искрена хвала, а ми смо више но увјерени, да ће и друге наше госпођице приликом крсног имена, славе, Божића, Васкрса, или ма каквог другог домаћег олава то исто чинити и овај примјер за углед имати.

Управа је друштвена у стању даље члановима друштвеним и пошт. грађанству јавити, да неколике цетињске госпође и госпођице спремају *прекрасне ручне радове*, које ће Друштву поклонити, да се о првој идућој великој забави друштвеној даду на лутрију у корист Друштва.

Из ова се два примјера, а нарочито из овога посљедњег лијепо види, како вриједне и племените цетињске госпођице и госпође не жале ни труда ни трошка да Друштву помогну, не би ли чим прије дошло до правилна одређеног капитала и узмогло свој задатак извршати. Колико ће год ови дарови доиђу Друштву материјалне користи, не мања је од њих и морална добит, јер је ово најбоља свједоштва за пошт. прилагачице о њиховој свјесности и разумијевању ствари, а и зато, што су оне само, својом иницијативом на ту мисао дошле, споразумјели се, и ње радове довршују.

Радова ће бити 6—7, а толико и агодитака на лутрији, те ће и интересовање о забави бити веће. Дарови ће ови дан-два прије забаве бити изложени на угледном мјесту, а и срећке ће се за њих прије забаве предавати. — На грађанству је, да куповањем срећака од овим поклонима ону важност и привање коју абилца заслужују по вриједности својој а још више по доброј вољи пошт. прилагачица.

Чланови „Друштва за потпомагање заната и трговине у Црној Гори“ у години 1903-ој.

1. ПОДОДБОР ПОДГОРИЧКИ

а.) добротвори, по 150 крума за циљек.

1.) Г. Иво Ш. Пејовић, упр. паринарнице, Плавница;

2.) Крсто В. Марковић, бив. трг. агент у Трсту.

б.) оснивачи, по 6 крума годишње, з. з. 1.) Шпиро Поповић, обл. управитељ;

2.) Марко Радловић, предсједник обл. суда; 3.) Крсто Поповић, парик; 4.) Саво Церковић, обл. суд; 5.) Кап. Стеван Раичковић, предсјед. општине; 6.) Кап. Томо Радичевић, 7.) Потком. Саво Шестић,

8.) Ком. Салим Бибевић, 9.) Салик Лукачевић, трговац; 10.) Андрија Гвозденовић, трговац; 11.) Васиљ Ђиноски, иконописец; 12.) Оф. Мустафа Ђурђевић, 13.) Шпиро Радовић, писар казн. завода; 14.) Јово А. Поповић, шавар нар. одјела; 15.) Усеин Лукачевић, трговац; 16.) Цуфо Рецовић, трговац; 17.) Богдан Рађеновић, трговац; 18.) Цуфо Лукачевић, трговац. 19.) Крдун Ђурашковић, трговац; 20.) Браћа Ђурговић, трг.; и 21.) Смаил Бешлић трговац.

в.) улагачи, по 2 круме годишње, з. з. Зарија Радичевић, учитељ; Јован Мрчарица, Ђоко Мрчарица, Таир Шаркић, Саво Чубрановић, Беко Јачевић, Зејнел Адновић, Мурат Шаркић, Филип Радетић, Ахмет Мучов, Митро Бурић, Омер Махмудов, Нешо Кулић, Асан Ибричевић, Мило Кљивоац, Јован Шутанов. Сви из Подгорице.

Сва гореназена господа уплатила су свој члански улог, те тиме стекла

право учешћа у Друштву, што им га дају чл. 7., 8., 9., 10. и 11 правила друштвених.

Управа Друштва.

(Из Главног Одбора.) Главни Одбор за подизање Дома Умоболнијех — и овјем путем — позива све окупне одборе и њихове помоћнике, а тако и Одборске повјеренике, који још нијесу послали — исправне рачуне, да их — одмах пошљу, и то све — тачно према Наредби Главног Одбора од 14. јануара прошле године, јер спроведени извјештаји многијех не одговарају истој.

Танође се овјем позивају приложници, да свој записани, — а до сад неисплаћени — прилог неодложно, сходно већ наведеној Наредби, плате.

Телеграми Бечког „Кор. Бира“.

РИМ, 11 јан. — Уговор између Порте и главног заповједника македонске жандармерије, Ђенерала де Ђорђиса, потписан. Де Ђорђис путује у понедјељник у Цариград.

НИШ, 11 јан. — Ваше стотина либерала дошло је јуче у префектуру захтијевајући, да се досадашњи радикални кмет замијени једним либералним кандидатом. Префект је ово тражење одбио, на што су се либерали телеграфично обратили посланику Генчићу, да у истом предмету посредује код министра унутрашњих дјела. Успљед гласова, који се по Нишу проносе, као да је Генчић препоручио, да се наредби префектовој одупру макар и силом, мивистар унутрашњих дјела наредио је префекту, да не допусти да се закон погази, па ма и оружје потребно било.

СОФИЈА, 12 јан. — „Бугарска агенција“ јавља, да су потпуно неосноване оптужбе на Бугарску, на које се Порта позива у свом потпуном саопштењу велеслама. Све су те жалбе измишљене, да се Турска можа изговорити, за што реформе нијесу изведене и да прикрије своје наоружање и своју намјеру, да на Бугарску нападне.

ОДЕСА, 12 јан. Руски Ђенерал Шостан, помоћник главног заповједника македонске жандармерије, отпутовао је данас у пратњи неколико официра у Цариград.

ТОКИЈО, 13 јан. — „Рајтер“ јавља, да је јапански тумач руског војног аташеја у Токију затворен као шпијун.

РИМ, 13 јан. — Лист „Патрија“ јавља, да ће ријешење руско-јапанског спора бити остављено, да га ријешити краљ италијански.

БИОГРАД, 13 јан. — Државни тужилац поднио је тужбу против бившег министра Веље Тодоровића и бившег краљевог секретара Петровијевића због злоупотребе државног новца. Веља Тодоровић и Петровијевић затворени су.

ЦАРИГРАД, 13 јан. — Ђенерал Шостан стигао је онамо.

ПЕТРОГРАД, 14 јан. — Царева породица стигла је онамо.

ВАШИНГТОН, 14 јан. — Овдашњи руски посланик Касини изјављује, да није изгубио наду, да ће се одржати мир у Источној Азији.

ПИТСБУРГ, 14 јан. — Овдје се породили експлозија у једном руднику, у којем је радило 184 радника, за које нема никакве наде, да ће се иједан спасти.

БРИНДИЗИ, 14 јан. — Ђенерал де Ђорђис укрцао се данас за Цариград.

АТИНА, 14 јан. — Говори се, да је Ријота Гарибалди предложио друштву „Хеленизамос“ да са бугарским комитетима поради, да се организира плебисцит у Македонији и заједнички поступак. Удружење усвојило је идеју плебисцита, али одбило је сваку сарадњу са усташима.

БЕЧ, 15 јан. — „Фремденблат“ доноси разговор свог дописника у

Солуну с Хилми-пашом. Хилми-паша рече, да је цео програм о реформама од фебруара 1903 наведен, а исто тако је изведен и један дио реформа од Миритишког програма. Што још није изведено, биће толиком хитно извршено, да ће се Јевропа зачудити, јер Турска радећи на томе, ради и у свом сопственом интересу.

БИОГРАД, 16 јан. — Ађутант Краљев Драгашевић полази на Цетиње, да Краљу Црне Горе објави ступање Краља Петра на пријестол Србије.

ЦАРИГРАД, 16 јан. — Синод цариградске патријаршије изабрао је Србина архимандрита Сеоасијана за скопљанског митрополита.

ПЕТРОГРАД, 16 јан. — Под предједишпном Вел. Књаза Александрића држана је јутрос конференција о питању на Далеком Истоку, с наміјером да се није начини, како би се јавио руско-јапански спор мирним путем.

ЛОНДОН, 16 јан. — Из Петрограда се јавља, да је под предједишпном Царским министарским сајетом 1½ сата нијећао је о одговору руском на потоњу јапанску ноту. Одговор неће бити предан Јапану прије суботе.

ПЕТРОГРАД, 16 јан. — Оваднина колонија српска и словенско друштво прославила су свечано Сави-дан. У казанској катедрали била је летурђија у присуству бискупа, владикостојника и многобројног грађанства. У српском посљаству било је примање, а у вече у официјерском касину приређена је била свечана забавка, на пријеме које изречене су здравице Краљу Петру, Књазу Николи и српском народу.

БЕЧ, 17 јануара. — „Фремден-блат“ јавља из Солуна, да је Хилми-паша наредио, да се дјелимично испразни тамница „Једикуле“, у којој се налази око 1,500 особа; стара болница биће употребљена као тамница, у коју ће бити преведено око 800 особа из Једикуле. Док овај корак са гледишта хуманитарног може да се одобри, дотле Бугари овдје вијесу задовољни и сматрају, да је тијем погажено оно пријатељство, које је Начовићу било обећано.

СТЕЧАЈ.

У одјељењу за грађевину и саобраћај Министарства Унутрашњих Дјела потребан је један инжењер, прантичан у градњи путова, каменних мостова и осталих државних грађевина.

Позивају се сви они, који би желели на то мјесто компетовати, да се пријаве Министарству Унутрашњих Дјела до 1. Фебруара 1904. године, од кога ће потребне услове примити.

Кандидат мора познавати добро српски језик.

У Број 2950. Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дјела, 22. новембра, 1903. г., на Цетињу.

С т ј е ч а ј .

К. Ц. Државној Гимназији на Цетињу за ниже разред потребан је одмах један професор за природне науке с математиком и физиком.

Пријаве прима и обавјештења даје потписано

Бр. 258.

Цетиње, 16 јануара 1904 г.

Министарство Просвјете

и
Црквенијех Послова.

1—4

СТЈЕЧАЈ.

Тражи се физикус за варош Даниловград и његову околину, са сједиштем на Даниловом-граду.

Годишња му је плата 3600. Круна (три хиљаде и шест стотина круна).

Окружни физикус бити ће дужан држати своју ручну апотеху и мораће на позив ићи по округу колико по званичном толико по приватном послу, за које ће му се исплаћивати награда према нашем „Санитетском зборнику.“

Молитељ мора познавати српски језик; мора бити оспособљен за доктора цјелокупног љекарства на једном од признатих јевропских универзитета.

Молбе морају бити припосlane Санитетском Одјељењу Књ. Министарства Унутрашњих Дјела и провиђене са свима потребним исправама.

Број 74.

Цетиње, 15 јануара 1904 г.

Санитетског одјељења
Начелник,

Д-р Перавић.

Администрација „Гласа Црногорца“

јавља, да ће посад — због ограниченог простора листа — давати мјеста само оним посмртницама, које буду састављене кратко, не износећи имена појединих саучесника. Довољно је извјестити о нечијој смрти своје сроднике и пријатеље, а за тим уопште захвалити свијема, који у жалости учествоваше, потписати ожалашћену породицу — и доста.

Цетиње, децембра 1903 г.

Службене Објаве.

О Г Л А С.

Јавна продаја куће Јовине Ивова Пуношевића из Дугог-Дола извршиће се 8 јануара и 8 фебруара 1904 год.

Виђи оглас у „Гласу Црногорца“ број 49 од 1903 године.

Број 659.

Његуши, 14. децембра 1903. год.

Капетански суд.

Р. 38

Бр. 7

1—1

О Г Л А С.

Јавна продаја непокретности Вука Перова Ивановића из Његуша извршиће се 10 јануара и 10 фебруара 1904 год.

Виђи оглас у „Гласу Црногорца“ број 49. од 1903 год.

Број 661.

Његуши, 13. дец. 1903.

Капетански суд.

Р. 36

Бр. 8

1—1

О Г Л А С.

Јавна продаја непокретности олд. Тома Пипце извршиће се дана 23 јуна о. г. Виђи оглас у „Гласу Црногорца“ број 44 и 45 из године 1903.

Број 154.

Улцињ, 5 јануара 1904 год.

Општ. Суд. вар. Улциња.

Р. 38

Бр. 9

1—1

О Г Л А С.

Јавна продаја непокретности Палко Смиловића из Маслина извршиће се дана 1 фебруара и 1. марта т. г.

Виђи оглас у „Гласу Црногорца“, број 52. од 1093.

Број 351.

В. 1903. 15.

Подгорица, 8 јан. 1903 год.

Из канц. Књ. Обл. Суда.

Р. 42

Бр. 10

1—1

О Г Л А С.

Јавна продаја непокретности олд. Зубер-Лабуна, извршиће се дне 30. јуна о. г.

Виђи оглас у „Гл. Црногорца“ бр. 44. и 45. из 1903. г.

К' броју 99.

Улцињ, 5 јануара 1904. г.

Општински суд Вароши Улциња.

Р. 38

Б. 11

1—1

О Б Ј А В А.

На основу ријешења Општ. Одбора од 12 новембра прошле год. одобреног Књ. Министарством Унутр. Дјела, актом од 20 истог мј. број 2900, — овим се позива сваки онај, коме је уступљено мјесто за радњу куће у олд. Мирковој вароши, а још никакве радње на истом не учинио, да најдаље до 1 јуна тек 1904 год. уздигне по плаћу сва четири ајда куће, а до 1 септ. исте год. кућу покрије.

Они пак, који су још отрагу неколико година запремили мјеста, на неки уздигли сва четири ајда куће, а неки само спољно лице, имају радњу кућа довршити и покрити такође до 1. септембра 1904.

У јуну мјесecu потписана Управа одатли ће стручну комисију за преглед свију таквих радња, и ва кога напла буде и увјери се, да према наведеном ријешењу није и веће радњу извршити, запремљено мјесто ће му се одувети и дати оном, који га тражио буде на неодложну радњу, — сходно наредби Књ. Министарства Унутрашњих Дјела од 21 априла 1901, број 412.

Број 15 ех 1904.

В. 1903. 66.

Подгорица, 9 јануара 1904 год.

Председник варошке општине
кап. Ст. Рачковић.

Р. 178

Бр. 12

1—3

Приватне објаве.

О Б Ј А В А.

Управа Прве Никшићке Штедионице позива акционаре, да настоје што прије, а најдаље до 1. Фебруара 1904 године уплатити за акције 75% главнице (т. ј. 75 круна по свакој акцији) пошто се ради на томе, да се оригиналне акције са једности од 100 круна издаду најдаље до 15. Марта 1904.

Са уплатом од 75 круна по акцији исплатиће сваки акционар остатак до 100 круна, који је редовно предавао уплату, са добити која га припада уз мали додатак главнице.

Овај додатак имаће сваки акционар предати Штедионици најдаље до 1. Марта 1904. г., о чему ће бити унапријед нарочито обавијештени.

Р. 99.

Бр. 1

3—3

О Г Л А С.

Сходно акту олд. општинске Управе од 31 децембра 1903 број 331—В—1903—123, са овим се обавијештаје становништво вароши Подгорице, како православно, тако и римокатоличко, као и други са стране који имају породично гробље у сјеверном предграђу Миркове вароши, да, на основу ријешења и благослова П. Високопреосвештенства, свако има кости сахрањене у томе мјесту пренијети у новом гробљу код олд. цркве под горицом и четурке, и то до 2 фебруара, т. г., ког ће се дана обавити општи пренос костију.

Дакле, нека се свако до означеног дана постара за пренос костију својих умрлих, у реченом мјесту сахрањених, а предходно нека се пријаве мјесном свештенству, ради сходних религиозних упутава.

У Подгорици, 3 јануара 1904 г.

Тугор хр. Св. Георгија:

Оф. Велиша Беговић,

Илија Мартиновић.

Р. 125

Бр. 4

2—2

П О З И В.

На IV. редовној главној скупштини акционара „Прве Никшићке Штедионице“, која ће се одржати у Никшићу 29. јануара тек. год. Скупштина ће отпочети савјетовања у 9 сати прије подне.

Као улазница на главну скупштину служиће чланска књижица, по прописима 15. чланка штедионичког статута.

Дневни ред:

1.) Поднашање рачуна и извјештаја о раду Управног Одбора за 1903 год.
2.) Извјештај Надзорног Одбора.

3.) Предлог Управног Одбора о чистом добитку за 1903. год.

4.) Предлог Управног Одбора о допуну и измјенама неких чланака у штатуту и о пословнику.

5.) Оставка Управног и Надзорног Одбора и разрешница истима.

6.) Избор Управног и Надзорног Одбора.

7.) Разни предлози.

Никшић, 10. Јан. 1904 год.

Председник:

Поп Ђока Мијушковић.

Р. 131

Бр. 8

1—1

КРСТУ В. МАРКОВИЋУ.

Напој изгубљеној нади и уданици, нашом добром и никад непрекићеном Крсту даваћемо у суботу 24. јануара ове године, у 9 сати прије подне, а у саборној подгоричкој цркви, заупокојну летургију и годишњи парастос, о чему извјештавамо своје пријатеље и познајнике.

Ожалашћени отац

Василије Марковић

с родбеном.

Р. 50

Бр. 9

1—1

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ.

Приликом преране смрти мог незаборављеног сина

Васа Попова Ивовића,

пресељеног у вјечност 9 децембра прошле 1903 год., младоћа у 22-ој години свога живота, — не могу пропустити, а да не изречем захвалност свима, који ми лично, писмено и бр-авно указаше саучешће у мојој великој жалости.

Особита хвала г.г. лекарима петроградским и цетињским, који се својски заузимаше, да покојника отргну из чељусти тешког боловања, којег доби приликом школовања у Петрограду.

Хвала: Бољевићима, Димјанима, Годинцима, Сотонићима, Томићима, Платичанима, Крњичанима, Шестанима, Цеклићанима, Врањинама и браћи Сеочанима, који лично похиташе, да при спроводу и погребу укажу ми саучешће.

Остајем благодаран.

Сеопа, 8. јануара 1904 год.

Ожалашћени отац:

Поп Лука Ивовић

с породицом.

Р. 110

Бр. 10

1—1

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ.

Приликом смрти незаборављене наше кћере односно сестре

МИРУНЕ,

која се послје тешког боловања пресели у вјечност 20. мј. у 19 години свога млађаног живота, те при њеној смрти не можемо пропустити, а да не изјавимо јавну благодарност нашим пријатељима и племеницима, као и нашој браћи и рођацима, који на глас смрти наше драге покојнице сви похиташе, од срца ожалашће и свечано до вјечне куће подратити.

Поново хвала свима оним, који се ма којим начином у нашој жалости учесници показаше.

Црици, 11 јануара 1904.

Ожалашћени:

родитељи: Лука и Милосави; браћа: Бошко и Гадуро, са осталом породицом Савовићима.

Р. 100

Бр. 11

1—1